

13.9.2021

Ympäristöministeriön lausunto eduskunnan hallintovaliokunnalle, HE 56/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen lainsäädäntöön sekä eräihin muihin lakeihin tehtävistä muutoksista hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevasta lainsäädännöstä johtuen

Hallintovaliokunta on pyytänyt ympäristöministeriöltä lausuntoa hallituksen esityksen kytkennöistä erityisesti asumispalveluihin ja erityisryhmien asumiseen sekä pelastustoimeen ja öljyntorjuntaan. Ympäristöministeriö lausuu seuraavaa:

Ympäristöministeriön vastuualueelle kuuluu asunto-olojen kehittäminen ja muun muassa valtion tukemaa asuntotuotantoa koskeva lainsäädäntö. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa asumispalveluja koskevasta lainsäädännöstä.

Ympäristöministeriön hallinnonalalle kuuluva Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA myöntää erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi avustusta vuokratalon tai vuokra-asunnon rakentamiseen, hankintaan tai perusparantamiseen. Avustuksella parannetaan esimerkiksi vammaisten, ikääntyneiden ja asunnottomien henkilöiden sekä opiskelijoiden ja mielenterveys- ja päihdeongelmaisten henkilöiden asumista. Avustuksesta säädetään avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetussa laissa (1281/2004). Avustukseen liittyy aina myös korkotukilaina, joka myönnetään vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) mukaisesti. Vuoden 2020 alussa käyttö- ja luovutusrajoitusten alaisia erityisryhmien asuntoja oli yhteensä noin 105 000. Avustusta voidaan myöntää vain laissa määritellyille lainansaajille, joita ovat pääasiassa kunnat ja ARAn yleishyödyllisiksi nimeämät yhteisöt.

Nyt eduskunnassa käsittelyssä olevan hallituksen esityksen lausuntovaiheessa ympäristöministeriö lausui tarpeesta tehdä teknisiä muutoksia hallinnonalansa lakeihin, jotka eivät olleet esitysluonnoksessa mukana. Sote-uudistuksella on vaikutuksia valtion tukemaan erityisryhmien asuntokantaan, sillä uudistuksen myötä erityisryhmien asumispalvelujen järjestämisvastuu siirtyisi kunnilta hyvinvointialueille. Esimerkiksi lausunnon antaminen valtion rahoituksen myöntämisestä erityisryhmien asuntokohteille tulisi mahdollisesti siirtää kunnilta hyvinvointialueille. Lakimuutostarpeet on kuitenkin mahdollista selvittää juuri käynnistyneessä pitkän korkotukimallin kehittämistä koskevan lainsäädäntöhankkeen yhteydessä. Hankkeessa arvioidaan tarvittavat tekniset muutokset valtion tukemaa asuntotuotantoa koskeviin säädöksiin ja hallituksen esitys annetaan eduskunnalle vuonna 2022.

Yleisemmin sote-uudistuksen osalta ympäristöministeriö nostaa esiin myös seuraavan. Hyvinvointialue vuokraa vähintään kolmen vuoden siirtymäajaksi kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen toimitilat. Näitä ovat myös kuntien asumispalveluihin liittyvät toimitilat, joista osa on valtion tukemia erityisryhmien asuntoja. Siirtymäajan jälkeen on mahdollista, että valtion tukemia erityisryhmien asuntoja jää tyhjilleen, mikäli hyvinvointialue ei jatka asuntojen käyttöä asumispalveluiden järjestämisessä. Uhka tyhjäkäytöstä voi koskea myös muiden kuin kuntien omistamia erityisryhmien asuntoja asumispalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä hyvinvointialueille. Koska valtion tukemiin erityisryhmien asuntoihin liittyy myös valtion takaus, valtio kantaa takaajana viimekätisen vastuun talon tyhjäkäytöstä. Ympäristöministeriö tulee seuraamaan sote-uudistuksen omaisuusjärjestelyistä johtuvia vaikutuksia valtion tukemaan erityisryhmille tarkoitettuun asuntokantaan ja

valtion takausvastuisiin. Nykyisetkin säännökset kuitenkin mahdollistavat esimerkiksi asuntojen myymisen tai käyttäjäryhmän muutoksen, mikäli asuntoja uhkaa tyhjäkäyttö. Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että asunnoille löytyy sopivat asukkaat ja että kohteet pysyvät kohtuuhintaisina ja erityisryhmille soveltuvina asuntoina.

Jos valtion tuella rahoitettuja asuntoja jää tyhjilleen, tulisi ARAlle tavallisesti harkittavaksi talon rakentamiseen tai perusparantamiseen myönnetyn tuen takaisinperintä. Valtionavustusten takaisinperinnästä luopuminen on kuitenkin huomioitu sote-uudistuksen voimaantuloa ja toimeenpanoa koskevassa laissa (Laki sosiaali- ja terveydenhuolto- ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulusta 616/2021). Tämä koskee lain esitöiden mukaan avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain (1281/2004) nojalla myönnettyjä avustuksia.

Ympäristövahinkojen torjunnan osalta ympäristöministeriö toteaa, että muutokset pelastuslakiin ovat luonteeltaan teknisiä, eikä niillä ole vaikutusta sisällöllisesti lainsäädäntöön. Ympäristöministeriöllä ei ole huomauttamista pelastuslakiin ehdotettuihin muutoksiin.

Liisa Meritähti
Hallitussihteeri

Minna Valtavaara
Erityisasiantuntija